

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdajah, in sicer: vsakorek in petek, zjutraj izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 5. uri popoldne, in stane z „Gospodarskim Listom“ in sako drugo uredniško izredno prilogo vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 6—
pol leta 3—
četrt leta 1-50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ trikrat mesečno in stane vse leto gld. 1-20.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo in odpravnštvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v II. nadst. zdej. — Urednik sprejmlje stranke vsak dan od 11. do 12. ure popoldne.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu. Neplačanih pism ne sprejmlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglasi in poslanice

se računajo po pet- in šest-krat, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovenske knjižnice“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 8 poltor stane vseletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. pet- in šest-krat.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

„Šolski Dom“.

(Konec).

Meseca aprila in maja 1897. sta bila državna poslancu na Dunaju; ta čas, ko so pričele orgije obstrukcije. V tem za naša državna poslancu brezposelnem času je dr. Gregorčič po navadnem kopitu „Narodnih domov“ sestavil pravila za „Šolski dom“. Sklical je shod konsortistov in predložil svoj načrt. Pozdravil sem ga sicer z veseljem, ali povedal sem dr. Gregorčiču, da na posojilnico ni še računati, in boče težko delo izvršiti pred letom. Ugovarjal pa temu ne le nisem, marveč sem tudi gospode, ki so bili za zgradbo „Narodnega doma“, in v prvi vrsti A. Gabrščeka, pridobil za idejo, da se zgradi sprva le „Šolski dom“. Poudarjal sem, da se lahko delo vzame tako v roke, da se bodoče poslojje „Narodnega doma“ napravi skupen načrt, od katerega se pa izvede najprej stavba šolskih prostorov, potem se le ostalega poslojja, kamor bi prisli denarni in narodni zavodi.

Med tem je dr. Gregorčič, ne da bi se bil posvetoval s konsortisti, priredil s pomočjo svetnika Vodopivca, kakor sem pozneje izvedel, načrt stavbe „Šolskega doma“. Seveda je bil ta načrt jako priprost. Stavba je kazala stranišča na javno ulico in pročelje na dvorišče, hrbet ulici obrnjen, in poslojje pomaknjeno v vrt, da je pridilo celo stavbišče. Dr. A. G. je poklical za odobritev tega načrta le mene in svetnika Vodopivca. Videč načrt, dasi nisem strokovnjak, sem bil osupnjen. Utekle so mi v prvi nejevolji besede: „Kaj z narodnim denarjem bomo tak kurnik zidali?“

S temi besedami nisem mislil zaliti ne svetnika Vodopivca, ne dr. Gregorčiča, dasi sem takrat izkusil v prvi očitni gnjev dr. A. G., in mi je isti očital: „Vi hočete vse razdreti“. Ko smo imeli posvetovanje konsortistov, sem razlagal, da imamo izborno moč, Hraskoga, dež. inženirja v Ljubljani, na razpolaganje; da sem se obrnil na g. župana v Ljubljani in na g. inženirja, in da sta mi ista obljubila podporo. Konsortisti so enoglasno sprejeli moj nasvet, da se izroči sestava načrta inženirju Hraskemu, da isti obseže celo

stavbo bodočega „Narodna doma“, tako da bi se dal „Šolski dom“ samostalno in takoj dograditi. Inženir Hrasky je v istini prišel iz Ljubljane ter izdelal krasen načrt, kojega, mislim, se danes hrani dr. Gregorčič. Tekom celega leta 1897. so ležali načrt in pravila „Šolskega doma“ pri političnih oblastih.

Od gori navedenih besed sem zapazil, da sem dr. G. pri društvu „Šolski dom“ na potu. Ko sem bil m. junija, julija in avgusta 1896. na dopustu, me je presenečil, vrnivšega se, dr. Gregorčič z vestjo, da „Šolskega doma“ ne bojo gradili in izvršili konsortisti, marveč naj posojilnica kupi staro poslojje, „Šolski dom“ pa vrt, in napravi na svoj račun šolsko stavbo. Dr. Gregorčič je napravil račun o napravi in premoženji konsorcija tako, da je šestel preostanek glavnice in dohodke od hiše; od tega je odšteli vse hišne troške ter izračunil ostanek kot čisti dobiček. Po tem računanju bi slo bivšim konsortistom še več nego 5% čistega dobička. Konsortisti so vzeli v veseljem ta ugodni sklep računa na znanje, in tudi jaz se mu nisem upiral, vedoč, da mi pride račun kot predsedniku posojilnice itak z vsemi prilogami pod roko in istega natančno preskusim. V istini je kazal račun, kakor se po sebi razume, izgubo. Konsortisti so prejeli le 3 1/2% obrestij od podpisane glavnice, in so bili tako na izgubi 1 1/2%, ali za vsakih 1000 gld. 15 gld. Jaz sam, oziroma moja žena, sem bil po mojem računu na izgubi 30 gld. Šlo mi ni nikakor za to, da sem grajal račun dr. G., ampak slo mi je za istiniti račun. Dr. G. je moral končno sam priznati, da je bil način njegovega računanja jako primitiven, in da se glavnica ne more pristeovati obratim, kadar se gre za dohodke, in da kot predsednik posojilnice nisem mogel drugače postopati, kakor sem. Saj sva koncem sporazumno tudi ves račun izvedla v knjigah „Goriške ljudske posojilnice“ tako, kakor sem predlagal jaz. To je bil drug slučaj, da sem se zameril dr. G., in da mi je spet očital, da rujem proti „Šolskemu domu“. To svoje očitanje je pokazal s tem, da je pregovoril Alf. grofa Coroninija, da je isti vzel iz posojilnice 10.000 gld. hranila in ga posodil „Šolskemu domu“, da je

isti kupil od konsortistov tudi staro poslojje in vrt. Kot predsednik posojilnice sem bil zadovoljen, da smo se starega, za posojilnico nerabnega poslojja, iznebili, in tudi nisem imel nič proti temu, da dr. Gregorčič vzame „Šolski dom“ popolnoma na svoj odgovor in v svoje okrilje. Bodi mi A. Gabršček kot priča, da sem celo leto 1897. vedno govoril, da skusim pridobiti za „Goriško ljudsko posojilnico“ moč v osebi dr. Franko, in kadar bo posojilnica popolnoma organizovana, da jo izročim istemu ali g. Miroslavu Premrou, in tako da šolsko društvo popolnoma prepustim dr. A. G., hitro ko bo zgradba in finančni načrt izveden. Klitem vse gg. konsortiste za priče, da je bil moj načrt od kupa Kollerjeve hiše preračunjen za več let naprej; konsortisti naj bi približno v 3 letih izvedli podjetje šolske stavbe. Iz tega se prepričajo, da je vsaka stvar ob preračunjenju izvršljiva, in potem ojačeni po prvem vspehu zgradijo tudi „Narodni dom“. Bridko mi je torej delo, ko sem videl, da me hoče dr. Gregorčič odstraniti od podjetja, kateremu sem duševni oče jaz in ne on, in da mi vsled te odstranitve tudi onemogoči daljši načrt glede zgradbe „Narodnega doma“. Tako sem se pritožil že takrat, in to javno tožim tudi danes. Dr. Gregorčič pa me je pri vsem tem še vedno imenoval svojega finančnega ministra. Za nakup poslojja od konsortistov, pristojbine in drugo se je porabilo nekaj čez 15000 gld. Vspeha prostovoljnega nabiranja ni bilo mogoče še dognati. „Šolski dom“ je bil še vedno vezan na denarne moči posojilnice. Ali ideja „Šolskega doma“, se je hitro razširila po deželi tem bolj, ker smo vsi složno agitovali za „Šolski dom“, in ima tudi tukaj premnogo, če ne največ zaslug A. Gabršček in njegova „Soča“. Dr. A. Gregorčič je dal drugi tisočak kot pokrovitelj, jaz sem pristopil kot častni član s 500 gld. Ker ze moram govoriti o vsem, poudarjam naj danes, da teh 500 gld. nisem daroval „Šolskemu domu“, da bi prisel v zlato knjigo; tudi ne, da bi se svetil poleg A. grofa C. in dr. A. Gr., tudi ne, da bi nadkriljeval ostale gg. bivše konsortiste, ki je vsak daroval en stotak ali A. Gabršček dva stotaka; marveč sem to storil za to,

ker se mi je donajajo očitanja, da sem kot deželni odbornik potegoval plačo in bil 3 mesece na dopustu brez dela. Zato sem izročil 500 gld. in tudi želel, da se me je vpisalo v zlato knjigo kot častnega člana, da sem vrnil narodu očitani denar! Ustanovnine in darovi so narasli hitro v tisočake. Ko se je bil konsortelj ustanovil, sem stavil v moj finančni proračun za zgradbo „Šolskega doma“ znesek 10000 gld. prostovoljnih darov in dokazal gospodom, da je s tem narodnim darom tudi stavba in bodočnost „Šolskega doma“ zagotovljena.

Pričetkom 1898. sem bil na posvetovanju pri dr. Gr., ali se prične z zgradbo „Šolskega doma“ ali ne. Bili ste 2 struji. A. grof C. je bil zoper, dr. Gr. je bil za. Grof je navajal, da ni še dovolj denarja nabranega, da si delamo iluzije glede požrtvovalnosti našega ljudstva; in da naj se nabira toliko časa, dokler ne bo glavnica gotova. Gospodje so omahovali, in videl sem, kako je težko dr. A. Gr., da se mu najljubša njegova ideja ne izkrha. Ker sem imel svoj proračun gotov, sem se zavzel za to, da se stavba z vso energijo takoj prične ter proti A. grofu C. govoril te besede: „G. grof, jaz poznam dovolj naše ljudstvo. Kar smo storili Slovenci na Goriskem, smo storili z denarjem našega prostega posestnika, našega delavca, našega učitelja, našega duhovnika. Nismo imeli mecenov dosedaj in ne štejemo nanje; „Šolski dom“ pa se mora sezidati z denarjem istega našega prostega ljudstva. Dokler sem jaz predsednik posojilnice, jamčim za to, da se zgradi „Šolski dom“ tudi ne glede na kakršnokoli podporo“. Prudrta sva z dr. A. Gr. in zgradba se je pričela. Med tem pa so darovi narasli do take visotine, da pomoči „Goriške ljudske posojilnice“ ni bilo več treba — torej tudi mene ne več.

Naj sodi občinstvo samo, koliko je „Šolski dom“ moja ideja, koliko drugih, koliko ima eden zaslug, koliko drugi. Nesramno in perfidno pa je, ako se mi očita, kakor v št. 9: „Gorice“, da je „Šolski dom“ liho delovanje mirnega vrtnarja na vrtu našega

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Na širnem prostoru, ki ga je obkoljevala ograja, je na nekem steburu stalo oprsje oroženega vojščaka s ščitom v levi ter z debelo in trdno sulico v desni roki. Proti tisti podobi je jezdil, kdor je mogel razpolagati s konjem in je čutil potrebo, da bi skazal svojo ročnost pred občinstvom. Takej igri se je pravilo jezdit proti kvintani ali pa jezdit proti jadu, ker so fantu navadno podajali zamorsko podobo in obleko. To je bila tedaj in še v kasnejih stoletjih neka narodna zabava, a zajedno tudi orožna vaja, pri kateri so se mladeniči učili udarjati med štiri ude, kakor se je pravilo, to je udarjati v prsi ali v glavo, kakoršni udarci so jedino veljali kot dobri in pravilni. Kdor se je hotel skušati, je dobil sulico od razsojevalcev pri kvintani; ti so dajali vsem sulice jednake dolgosti in debelosti; kdor je pri taki

igri več sulic polomil in najbolje udaril, je bil proglašen zmagalcem.

Najlepše je bilo pa, kadar jezdec ni dobro zadel zamorca; tedaj se je sprožila neka zmet, in vsled neke priprave in skritih utežev se je ajd sprožil, silno zavrtel na neki osi ter delil nerodnežu grozne udarce.

Na nasprotni strani ograjenega prostora je bila postavljena neka druga priprava. Iz tli je štrlel tram, ki je segal do ramen možu navadne velikosti; na njem je stal počez drugi daljši tram, kateri se je sukalo okolo železne osi, če ga je kdo le količkaj sunil pri jednem koncu. Mož na konju, tekočem v dir, je moral suniti s sulico jeden konec tega trama; urnost jezdeca se je pa kazala v tem, da se je znal izogniti udarcu, ki ga je isti tram, vrteč se okolo osi, z drugim koncem napravljaj. Pri tej igri je bilo v nevarnosti življenje jezdecevo; zato so jo vladike, papeži in cerkveni zbori prepovedovali ravno tako kakor viteške bojne igre; toda prepovedi vladik, papežev in cerkvenih zborov so bile glas upižoh in puščavi.

Rečena priprava se je zvala oven, ker sta bila oba konca trama ozaljšana s podobo ovnove glave; igro pa so imenovali jezdit proti ovnu, ka-

kor smo prej omenjali, da se je una igra zvala jezdit proti kvintani.

Lupo je bil poiskal Ottorina, zapognil na njem novi Biragov oklep, pregledal pazljivo vsaki kos njegove železne oprave, ravno tako tudi konja, konjsko opravo in orožje svojega gosпода. Ko je videl, da je vse v redu, je šel na oder za oprode, ki je bil pri jednem koncu ograjenega prostora in od tam zrl na tiste, ki so jezdili proti kvintani. Kar je zagledal, da se mu bliža neki človek, ki je bil od glave do pet oblečen na pol rudeče na pol rumeno, in sicer takó, da če se ga je videlo od desne strani, je bil ves jedne boje, od leve strani pa druge. Taka noša je bila v tadanjih časih kaj navadna; nenavadno pa je bilo, da je človek imel pri kapi celo vrsto srebrnih kraguljčkov, ki so zazvonili pri vsakem njegovem koraku.

„Živijo Tremacoldo!“ je dejal Lupo, ko se mu je tisti človek toliko približal, da je mogel spoznati v njem glumca, ki mu je bil blagoslovlil orožje za sodbo božjo.

„Si ti, Lupo?“ je odgovoril šaljivec, „prav vesel mi je, da sem te našel. Ravno sem prišel sem na oder opród, da bi mi kdo posodil železno oprsje in konja,

ker hočem jedenkrat steči proti ajdu. Bi me hotel ti biti takó dober?“

„Jezditi hočeš proti ajdu? Kaj se ti meša? Pazi, kaj delaš, ker to ni takó, kakor peti kako zaljubljeno tožbo. Mari ne vidiš tistega droga v njegovi desni roki? Ž njim je krotil že take, ki so imeli menj neumnosti v glavi nego ti.“

„Prepusti meni to skrb! — Stavil sem z Arnaldom Vitale. On me je prekosil v opevanju ljubezni, zato sem ga pa jaz pozval, da poskusiva proti ajdu.“

„Pa ti, revež, ne veš, da je Arnaldo Vitale opróda, in da zna sukati sulico kakor najboljši bojovníki?“

„Ti pa ne veš, kako se glasi stava. Or mora zlomiti sulico ajdu, a jaz dohim, če se ga le dotaknem, a da ne okusim njegove palice.“

„Tedad niso pri obéh jednaki pogoji?“

„Kaj, jednaki pogoji? Bó treba še čakati, da me takó vloví. Nekoliko neumen sem res, vendar še ne toliko, da bi me bilo treba vezati.“

„In te ni sran?“

„Česa? nemara tega, da vdobim brez težave lepega konja?“

„Ti pa, kaj staviš?“

„Zaduji kos tiste zlate verižice, katero mi je daroval tvoj gospod tam

solškega vprašanja; da to delovanje ni dalo miru človeku, ki bi bil rad prvi med prvimi; da v tem mirnem delovanju, ki je najplodnosnejše, nisem pričakoval pozitivnih uspehov; da na se s sladkimi besedami obračam pozornost slovenskega ljudstva, dokler mi jabelko konečno samo ne pade v naročje.

Dr. Henrik Tuma,
deželni poslanec in odbornik.

XI. skupščina „Zaveze“ slovenskih učiteljskih društev v Gorici.

Da si je bila napela naša slavna politična oblast vse žile, da bi zadnji čas prebrala zborovanje „Zaveze“, se je isto vendar le vršilo, potem ko je prišlo dovoljenje.

Udeležba pri zborovanju ni mogla biti taka, kakor bi bila drugače, ker obilo učiteljev je bilo odšlo med potom domu, obilo pa se jih ni odpravilo na pot sploh vsled vesti v zadnjem hipu, da zborovanje je odloženo. — No, kljub temu smo videli v Gorici lepo število učiteljev in učiteljic, kateri so se udeležili XI. skupščine.

V nedeljo popoldne je bila v „Solškem domu“ seja upravnega odbora, kateri je sledila seja delegacij. Podrobno o tej seji ne bom tu poročal, ker se tiče bolj „Zaveze“ same, omeniti pa je treba, da o tej priliki sta bila izvoljena častnima članoma „Zaveze“ gg. Ivan Hribar, župan ljubljanski, in pa dr. Ivan Tavčar, odgovornik v Ljubljani, gledé na velike zasluge, katera sta si pridobila z delovanjem v prilog učiteljstvu. Zanimalo bo cenjene gg. čitatelje bolj glavno zborovanje, katero se je vršilo včeraj dopoldne od 9^{1/2} do 12^{1/4}.

Predsednik „Zaveze“ g. Jelenec je pozdravil v kratkem nagovoru vse navzoče. Zanimanje za shod je bilo veliko, in zato je bilo tudi čuti glasov: Pojdimo na shod! Umevno, če se preudari, kako trdo se mora boriti učiteljstvo za obstanek ter delati za šolo. Sesli so se na posvetovanje, da se posvetujejo o korakih za napredek šolstva in za dobrobit svojemu stanu. Onih pa, ki so se minole dni pokorili v zaduhlih sobicah ljubljanskega semenišča na duhovnih vajah, onih ni med njimi. Prosi prijatelje, naj stojé učiteljstvu na strani, toda kot pravi prijatelj, katere se spoznava po delih.

Narodna napredna stranka je naklonjena učiteljstvu, o tem so se mogli prepričati krajnski učitelji, pa tudi goriski. Te stranke naj se torej oklenejo. — 14. maja je preteklo 30 let, odkar je v veljavi šolski zakon. Ne more se tajiti velikega napredka, učiteljstvo je prepričano o vseh, in od tega prepričanja ne odstopi. Spominja se dalje smrti nesrečne cesarice lansko leto ter zakliče cesarju trikratno „Slava!“ Pozdravlja končno vse tovariše in tovarišice, kakor tudi drugo navzoče občinstvo ter zakliče vsem: Dobro došli! Govor je napravil najboljši utis; poslušali so ga stojé. Upokojeni cesarski svetnik Vodopivec predlaga poslati pred Najvišji prestol izjavo udanosti učiteljstva, čemur se ugodi. Predsednik predstavi vladnega komisarja Mozeliča, nakar povzame svetnik Vodopivec z nova besedo ter pozdravi navzoče. Pravi, da osnovalni odbor se je

v Bellanu; kar je že manjka, sem izgubil v igralnicah.

„Uboga verižica in uboga tvoja ramena! — Sicer pa, glej ti?“

„Tudaj mi vendar posodiš konja in železno oprsje?“

„Samo za jedenkrat, veš!“

„Se razume.“

„Tudaj pojdi z menoj, da te napravim.“

Oblekel mu je lahki oklep in pripel nekako usnjato nožnico, v katero bi imel vtakniti suličino toporišče, da bi sulica stala trdneje. Na to mu je ukazal vsesti se na konja, in podavajoč mu sulico, je dejal: „Vzemi to, da boš skušal, vtakni toporišče tukaj noter,“ in kazal mu je usnjato nožnico; „prijeti: kaj dobro kolena, skloni se čez prednji del sedla, da te udarec ne vrže raz konja. Takó, še nekoliko bolj naprej.... Drži trdno sulico, stegni bolj roko, nameri dobro in priporoči se svojemu svetniku-zaščitniku.“

(Dalje pride).

pripravljal, da bi sprejel učiteljstvo kar naj-sijajnejše, ali razmere so take, da to ni bilo mogoče. Zagotavlja pa učitelje in učiteljice veselja, da so došli baš v Gorico, ter slovenske gostoljubnosti. Tajnik Česnik čita brojavke župana ljubljanskega Iv. Hribarja, dez. in dr. poslanca Spinčiča ter pesnika Simona Gregorčiča. Dalje naznani predsednik izvolitev Hribarja in dr. Tavčarja častnima članoma „Zaveze“, na kar tajnik prečita dnevni red, kakor ga je določila prejšnji dan delegacija. Prva točka je bila: Avstrijskega učiteljstva delo in plača; poročevalec g. Engelbert Gangl, mestni učitelj v Ljubljani. Rekel je, da prvokrat govori na skupščini. Da si je zbral baš temo o delu in plači avstrijskega učiteljstva, za to ima več razlogov.

Učitelju treba zagovarjati svoje delo in zahtevati za isto plačo, kakor pritiče. Učiteljstvo mora radi tega klicati na pomoč javnost, in ni lepše prilike, kakor na skupščini, v tem učiteljskem parlamentu, povzdigniti glas ter opozoriti javnost, kaj dela učiteljstvo. Nekateri imajo za učitelje dobre besede, mile poglede, ali učiteljstvo to malo občuti. Učitelji ne iščejo besed, ne poklonov, iščejo dejanj; ker žrtvujejo vse, zato pa naj se jim da, kar gre, da bodo vsaj sili ob svojem delu! O učiteljskem vprašanju se razpravlja povsodi, na vseh krajih in koncih širom države se gibljejo v tem pogledu, in nimate lista, ki bi ne pisal o učiteljskem vprašanju. So pa listi, ki pišejo v prilog učiteljstvu, in ki ne pišejo tako. Oni, ki so nasprotni, nočejo imeti izobraženih ljudi. Laznjivi klucec § 55. govori o tem, kaj morajo imeti učitelji cesar pa nimajo. Delo zahteva plačilo. Vse učiteljstvo je potrebno boljsega plačila. Poglejmo na polje prosvete, povsodi dobimo učitelja. Glasba, književnost, glasno zvejo po njih, ne bilo bi pevskih društev, bralnic, čitalnic, ako bi ne bilo učiteljskega delovanja med ljudstvom. Opozarja na kratko, da državni in deželni poslanci morajo opomoči, morajo biti rešitelji, ako hočejo biti sploh rodoljubi. Apeluje na vse državne poslance, ki imajo besedo, naj povzdignejo svoj glas pa pokličejo velikega gospodarja: Ker vladáš, plačaj! Dežele težko zmagujejo prispevke za šolstvo, zakaj bi ne darovala država? Dežele nimajo vseh sredstev, zato naj začne skrbeti država. Po kakšni pravici se dela tako z njimi, kaj je tisti §, ki govori toliko, ne dá pa nič. Zatekati se morajo k svojim poslancem. Govoru, ki je bil govorjen lepo, čisto, odločno, tako, kakor zna govoriti malokdo, je sledilo burno ploskanje. Na to sta bili sprejeti 2 resoluciji: v prvi se obračajo do poslancev, da se učiteljem izposluje plača treh zadnjih plačilnih razredov državnih uradnikov, v drugi pa pozivljejo upravni odbor, da se obrne do vseh drugih učiteljskih zvez, da store iste korake kakor „Zaveza“.

Na to je poročal g. Vrtovec o gmotnem stanju ljudskega učiteljstva na Gorškem. Kolikor plačas, toliko veljas. Nevednost je draga. Omenja, da živimo v hudih, kritičnih časih, pa da bo skušal razpravljati stvarno. Marsikaj sličnega ima s predgovornikom.

Vse učiteljstvo v Avstriji je prosilo za poboljšanje plač, prosili pa so za to tudi drugi stanovni svoje gospodarje. Vsem stanovom se je zboljšalo. Vse je trkalo, kakor trkajo tudi že učitelji okoli 30 let. Razloček je bil ta, da dočim so drugodi glasovi dobili odmev, so padli glasovi na Gorškem v dolgih 30 letih na trdo skalo. Da to dokaže, da pojasni položaj, kaže na številke, napisane na tabli.

Deželni zbor je štirikrat spremenil postavlo za uravnanje učiteljskih plač, in to leta 1870, 1875, 1879 in 1896. Uravnavalo se je tako, da učiteljstvo končno ni dobilo nikakega priboljška, zlasti ko se upošteva upravljalne doklade in pa pristojbine za stanovanje, katera je znašala 40 %, ako ni bilo in natura, ki pa se je skrčila l. 1879 in je takisto ostalo tudi l. 1896, kakor so se krčile tudi upravljalne doklade. Omenja končno uvrstitev v plačilne razrede glede po dvanajstinkah, govori potem o 11.000 gld., katera je bila morala dati dežela, ter kliče: kje je ta svota, kje je teh 11.000 gld.? Navaja dalje po kol. „Učit. Tov.“ razvrstitev učiteljev po plačilnih razredih ter vspodbuja učiteljice, naj se oglašijo. Potem se dotika starostnih doklad in omenja dnevni zaslužek učitelja na 1 gld. 8 kr., podučitelja na 82 kr. in podučiteljice na 76 kr. Primerja dalje po svoji skušnji orožnike z učiteljstvom, koliko boljše stojé orožniki že kot „probe-zandarmi“.

Plače se morejo zboljšati učiteljstvu, predno bodo prihodnje deželno-zborske volitve. To bi bilo tekom dveh let, ali kdo more čakati. Trkali so že povsodi, v Gorici, v Trstu, na političnih shodih. Ko se je govorilo 25. maja na občnem zboru „Sloge“ o zvišanju plač učiteljem, je videl glasovati le tri dnhovnike z a, čeprav jih je bilo navzočih 30 do 40. Časopisje ni naklonjeno, položaj je žalosten. Predlaga deputacijo do cesarja ter se obrne do komisarja, naj poroča o njegovih izvajanjih in o učiteljskem vprašanju na pristojnem mestu. Govoru je na to sledilo ploskanje.

Nevednost je draga. Govori o višji izobrazbi, katero bi morali imeti učitelji na sploh. Pomanjkanje take izobrazbe občuti marsikdo. Učiteljstva v Kopru pa je ne da, druge pripravnice tudi ne. Višjo izobrazbo si je misliti tako: Predstudies 4 razrede srednjih šol, 6 letajev na učiteljskem, treba se je učiti temeljiteje materinsčine, pedagogike, metodike, zdravilstva, pravoslovja, risanja, lepomisja, kmetijstva, o čemur pa v Kopru ni ne duha ne sluha. Zato je treba preložit učiteljske v Gorico ali v Trst. Kaže na osebno nevarnost v Kopru, zahvaljuje ob enem profesorje tamkaj, ki so sli dijakom na roke s podporami, itd.

Pozivlje vse, da si pa tudi zapomnijo to, kako se godi učiteljstvu na Gorškem. Ko je skončal, je sledilo burno ploskanje. Predsednik Jelenec naznani, da vladni komisar sporoči o stvari namestništvu. Oglasil se je potem P. Medvešek gledé onih 11.000 gld. za zboljšanje. Pravi, da se je trdilo, da je ta svota preogromna, navaja, kaj je prišlo od teh gld. na posamezne okraje, da tolimsko učiteljstvo tačas je bilo zapostavljeno, ker je uživalo neke ugodnosti že pred l. 1896., cesar drugodi se ni bilo, ker so uštevali med dvanajstinke tudi provizorične učitelje, drugodi pa ne. Leta 1896. pa se je to nekako spremenilo.

Gledé poslancev pravi, da naprej ne morejo, nazaj ne smejo, saj so iskali sami nekaj, da ne bi smeli iti v zbor, in to je slo na račun učiteljskih žepov. Gledé učiteljskega omeni, da kdo je kriv, da je učiteljske tam? Bajt iz Ajdovščine govori o krvavih žuljih, preobloženju kmetov, ni obrtnije ni trgovine, ni strokovnih šol. Vse mora plačati le kmet, ker je neumen. Notejo, da se ljudstvo razbistri, nočejo zboljšati učiteljstvu plač, in celo nalašč se je nekaj predlagalo, zato da ne bo sprejeto. O stvari sami se je unela daljša debata, katere so se udeležili učitelji Strmšek, Vrtovec, Vittori, Furlani, in končno so bile sprejete resolucije:

a) Učiteljstvu naj se da prilika do višje strokovne izobrazbe; b) plača treh zadnjih plačilnih razredov državnih uradnikov, oziroma 4 zadnjih; c) premostitev c. kr. učiteljskega iz Kopra v Trst ali v Gorico; d) „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ naj vnovič in opetovano prosi za avdienco pri presvetlem cesarju.

O predlogih društva učiteljev okraja logaškega je poročal g. Šega. Unela se je daljša debata, katere so se deležili učitelji Bajt, Strmšek, Urbančič, Črnagoj, Vrtovec in Šega. Sprejeti sta bili resoluciji: a) „Zaveza“ zberi potrebni material iz vseh slovenskih pokrajin v dokaz, da naj se odzame krajnim solskim svetom pravico sestavljanja ternopredlogov, in odpravijo krajni solski nadzorniki. S temi dokazi opremljeno prošnjo naj „Zaveza“ pošlje naravnost državnemu zboru. Ob enem naj se obrne do nemške, češke in poljske učiteljske zaveze, da one ravno isto storé; b) „Zaveza“ naj deluje na to, da se odpravijo takimenenovani vsprejemni izpiti za vstop v kako srednjo šolo, bodi-si v gimnazij ali realko, pri onih učencih, ki so dovršili z dobrim vspehom ljudsko šolo. — Na to je predsednik zaključil zborovanje.

Dopisi.

Iz daljave. — (Iz prijateljskega pisma.....). „Oddahnem se večkrat in pozabim na to zemsko gorjé, ko dobim domače časopise, a zadnji čas, odkar je začela ostudna gonja proti najdelavnejšim goriskim Slovincem, mi je pri srcu še hujske. Tu, kjer bivam, ne vidim sreče za se, a tam, ako bi šel v domovino, isto tako bil bi nemiren, ker ne bi mogel gledati, kako gazijo „slovenske“ kukavice, narodni parasiti posteljake, koji so najodličnejši bojovníki za narodna

prava. Da nekojim krona ne pade raz glave, treba delavne, požrtvalne rodoljube uničiti! Ako si ta gospoda s podlim orožjem oskruni roke, kaj zato, samo da protivnik pade!

Čudim se, kako zavedni narod to se vedno mirno očesom gleda! Ako se tem brezvestnejem nič ne zgodi, ako jim narod slovenski ne prečrta nakan, v mojih očeh bi ne bil več narod goriskih Slovincov: narod posteljakov.

Mene je sram, da sem bil ud „Sloge“, one „Sloge“, v kojoj se gode take nečuvnosti, kakoršno so se čitale. Slabše postopa naša slovenska „signoria“ z nami, nego istrska fakinaža z našimi istrskimi pobratimi.

Kje ste zavedni, neodvisni slovenski mozje, da ne storite konca spletkam, in da ne razkrinkate ljudi, koji hočejo biti voditelji naši, a so v resnici volkovi v ovčji koži. Kristus je rekel: Po delih jih bodeite spoznali, a Vi, ki vidite njihova dela, pa molčite. Znajte, neodvisni mozje, da to Vaše molcanje, če se nadaljuje, bo Vaša sramota!

Z ljudmi, koji so odvisni ter žive od lizanja rok, ne govorim, a govorim z Vami, neodvisnimi posestniki, obrtniki, ter sploh z onimi, ki ljubijo svobodo in napredek! Hočete se trpeti, da se Vas uklapa v jarem kakor neumnó živino? Zdramite se, zdaj je zgoden čas, da zaključete generalom: Stojte, kam jadramo?!

Dragi brat, mi silimo v pogubo, narod naš na ta način podleže tujinstvu. Ali se ne vidite, kako komaj čaka laška hidra, da nas požre, in kako se sline cede tujemu vragu po našem mesu? Vzdrinite se torej in odprite one od vodstva, koji Vas ne vodijo ampak zapeljujejo!!! Čuvati moramo mi dobre sile, delalni slovenski mozje je in naj nam bo oseba sveta, vzvišena, in ne dopuščajmo, da se take može ubija. Jaz dr. Tume ne poznam, videl ga nisem še nikoli, a ga častim, ker je delal, in po delih ga sodim. Kaj nam je Gabršček, to vé vsak, kdor ni imel zadnjih 10 let glave v vreči, i take može dopuščate Vi neodvisnjaki ubijati? Pač je žalostna taká plača sveta!

Glas iz naroda. — („Solški dom“).

— V naše največje veselje se je ustanovil ta prepotrebni zavod, v katerem se vzgojuje goriska brezšolna mladina. Narod, uvidevši potrebo omenjene šole, je z... v nemo hitel z darovi, in v kratkem je stalo sezidano veličastno poslopje, ponos narodov. „S. d.“ je bil čislán kot nekaj vzvišenega, kot neodvisno narodovo svetišče. V cenjeni „Soci“ je bil vsikdar velik imenik č. g. darovalcev, kateri so ob vsaki priliki darovali in nabirali za „S. d.“

Ali v zadnjem času je žalibog prišel razdor! „Gorica“ je prišla na dan, polna viharjev in neviht! Obzorje se je stemnilo. — Narod je začel gledati in poslušati. Ker pa je nedavno celo poročala „Gorica“, da se preseli s svojo tiskarno v prostore društva „Solški dom“, zatorej je ogenj v strehi!

Narod si je mislil društvo „Solški dom“ vzvišeno nad domačimi prepri, in poslopje narodovo svetišče, neodvisno od strank. Ali žalibog temu ni tako, ravno iz prostorov tega društva hočejo sedaj, da bodo bruhali viharji in udrihali po vsakem, kdor ne bo klečaplazil za njimi!

Takoj, ko je pričel razdor, so se zastavili darovi, pa kaj se le bo?!

Poslušajte glas izmed naroda, da „S. d.“ naj bo neodvisno svetišče, in ne za hrbtno nobene stranke, ampak vzvišeno čez vse strankarske prepire! Odprite torej oči za časa, da ne bo prepozno! Ker drugače spletkarje narod zapodi iz „S. d.“ in pride za-nje dan plačila! Še enkrat, odprite oči, dokler je še čas! Mladinoljub.

(Dostavek uredništva: Dopis pribudujemo tak, kakor je došel, izrecno le kot „glas iz naroda“).

Demate in razne novice.

Osebné vestí. — Minister za notranje stvari je imenoval na mesto izstopivsega Ivana pl. Krekliča vit. Josipa pl. Peichel-na kot zastopnika pri zavarovalnici proti nezdodam.

Žalostna obletnica. — V nedeljo je preteklo prvo leto po nesrečni smrti cesarice Elizabete. Kakor drugodi, se je ta dan spostoval tudi v Gorici pred vsem na ta način, da je čital kardinal mašo-zadušnico za blago pokojnico; maši so prisostvovali razni višji dostojanstveniki kakor tudi mnogo občinstva.

XI. skupščina „Zaveze“. — Že v petek je bilo videti v Gorici več izvenzgorijskih učiteljev, no, večje število jih je prišlo v soboto in nedeljo. V soboto v jutro se je nam sporočilo, da politiska oblast v Gorici je zborovanja prepovedala radi obletnice smrti cesarice Elizabete, kakor se je to tudi brzojavilo na vse kraje, vsled česar je obilo gg. učiteljev in učiteljic ostalo doma, drugi so se vrnili med potom domu, tako, da udeležba nikakor ni bila taká, kakoršna bi bila, ako si ni zamislila politiska oblast zadnji čas prepovedati skupščino. Posredovati je morala kranjska vlada, ki je trdila, da take skupščine nimajo nič politiskega na sebi, in končno je „Zaveza“ dobila dovoljenje, da sme biti zborovanje.

„Corriere“, ki stoji morda véasih blizu naši visoki gospodi, je pripovedoval, da politiska oblast je prepovedala skupščino, ker se je bilo bati izgredov, češ, kakor da slovenski učitelji bi, kakor po navadi, dali povod izgredom, ki bi nastali liki v Celju in drugodi. Prodrli ni s svojo odločbo, in zborovanje se je vršilo vse jedno. Da pa vendar popolnoma ne pade njena odločba, ni dovolila koncerta in banketa, menda zopet v strahu pred izgredi!! Da pa bi sigurno se delale ovire slovenskemu učiteljstvu, je prepovedala politiska oblast po hotelih dajati učiteljem prenočišča; dati se smejo še le takrat, ako so preskrbljeni za prenočišče drugi v Gorico došli tujci. S kratka, na vsej črti so se stavile ovire učiteljstvu, in isto se je sumničilo celo, da hoče prirediti izgrede, proti kateremu podtikanju moramo najodločneje protestovati.

Ne, ni se bilo bati izgredov, ker fakinaža za prihod učiteljev sploh nič vedela ni, in ker se ista sama na sebi ne upa nastopati javno, dokler je iz skrivališč na ulico ne sezenejo znani „goriški caporioni“. „Corriere“ je v četrtek le še opozoril učitelje, da naj vedo, da so v mestu, „katero ne pripada njihovim narodnostim“, in da upa, da se ne zgodi nič neprilicnega, v soboto pa že govori o strahu pred izgredi, Od kod to? Ali ga je postopanje politiske oblasti spravilo do takega strahu?!

Previdnost je lepa reč in tudi prav, ako se jo uporabi na primernem mestu; no, o tem, da politisko oblast ni vodila previdnost pri izdajanju gorenje odredbe, temveč vse kaj drugega, o tem je prepričan vsakdo, kdor ve, kdo gospodari še vedno v namestniški podružnici na Travniku, in kakega mišljenja je nasproti Slovincem. Zato pa bomo o stvari še govorili.

Kje so bili? — Na zborovanju „Zaveze“ v čitalniški dvorani smo videli drz. poslanca dr. Gregoriča, dež. poslanca dr. Tuma, prof. Berbuča, cesarskega svetnika Vodopivca, okr. sol. nadzornika Kanteta, drugih odličnjakov in tistih, ki so bili klicani na zborovanje, menda ni bilo? Učiteljstvo jim gotovo poroče, vsaj tistim, ki so lahko prišli: „Kje ste bili?“!

Jubilej škofa dr. Mahniča. — Dr. Mahnič je obhajal v petek na Mali Šmaren na Krku 25 letnico svojega mašništva. Kakor čujemo, je ustanovil dr. Mahnič na Krku tiskarno, ki je začela poslovati te dni.

Začetek šolskega leta na šolah društva „Šolski dom“. — Učence in učenke se bode vpisovalo v „Šol. domu“ v Križnih ulicah, in sicer v moško obrtno-nadaljevalno šolo še 15. sept. od 5-7 zvečer. V ljudsko šolo, v šolo za umetno vezenje in šivanje perila v krojaško šolo in v nadaljevalno šolo za deklice 14. in 15. sept. od 9-12 in od 3-5 ure.

Učenci in učenke, ki so že hodili v šolo, naj prinese seboj poslednje šolsko izvestje. Pouk prične v moški obrtno-nadaljevalni šoli 17. sept. ob 9. uri; v vseh drugih šolah pa 18. sept. 16. sept. bo sv. maša in po njej vsprejemni izpiti.

Otroška zabavišča so pričela 1. sept. V ta se sprejema še otroke od 3 do 6 let.

Vsklicna obravnava Kopač-Matico. — V soboto se je vršila na tukajšnjem okrožnem sodišču obravnava o znani stvari, o kateri smo svoj čas obsirneje poročali. Skončala je vsklicna obravnava tako, da se je potrdila prvotna razsodba, katero je bil napravil sodni tajnik Covačig, gledé na obtožence Kopač, Kutin in Ant. Mažgon, spremenila pa se je toliko, da Matico je popolnoma oproščen, njegova žena pa je kaznovana na 5 gld. globe. Matico, ki je udril v hišo g. Kopača po noči, tam ni znal povedati, kaj hoče, je bil pijan, je razsajal, kričal „maladetti ščavi“, vrgel g. Kopača z vsvo močjo na zrak; bil aretovan od c. kr. straže, ta Matico je popolnoma oproščen, g. Kopač, ki je na rahlo svetloval Matico, naj se od strani iz njegove hiše, Kutin, ki je branil g. Kopača, in Mažgon, ki je le gledal, ostanejo kaznovani na 10 gld. globe. Obtoženci so bili pripravljani podati še 3 priče, da je vse tako, kakor so izpovedali, ali teh se ni dopustilo blizu. Zagovornik g. dr. Tuma je kazal na pomanjkljivosti okolščin v prvi razsodbi, slikal stvar tako, kakor je bila, toda pomagalo ni nič; razsodba je bila taka, kakor je gori povedano.

H koncu naj omenimo še to, da Matico se je kazal pogumnega, kakor da bi vedel že naprej, da bo oproščen, in tisti čas, ko je čakal razsodbe, je ob vratih v sodno dvorano v pogovoru z dvema ženskama prav pridno zabavjal „ščavom!“

Toča. — Včeraj popoldne ob 2. uri je začel iti dež, in med njimi je padala

toča, debela kakor orehi. Po strehah je bobnelo, pasante, ki je zadela na cesti, je ranila po licih; najhujše je prizadelo mesto proti kolodvoru, kjer je toča padala najgosteje, v veliki obliki, tako da je pobijala šipe ter sploh napravila veliko škodo, kakor tudi je razsajala v okolici uničevalno.

Tombola v Podgori. — Opozarjamo na tombolo, katero priredi delavsko društvo v Podgori dne 17. t. m. ob 5. uri popoldne. Oglas pravi: Delavci-sobratje, agitujte za obilno vdeležbo! Prodajajte pridno srečke! Tombola se mora za delavsko društvo častno izvršiti! — Vse neprodane srečke treba izročiti v nedeljo vsaj do 5. ure popoldne društvenemu blagajniku dr. Andr. Pavlici. Odbor.

Slavnosti v Čedadu. — Dne 5. t. m. je bila sklepna seja kongresova. Kralj se je zahvalil brzojavno za pozdrav (minister je bil svojo odsotnost že poprej opravičil). Drugi govor je imel prof. dr. Musonj o beneskih Slovincih, o njih mirni priselbi v Italijo. Za njim je govoril Baudouin de Courtenay (bil je člen častnega predsedništva) zopet o beneskih Slovincih z jezikovnega stališča. Zavracal je mrzno na plemena in pobijal napačno mnenje o panslavizmu; razlagal je po svoje, kako je nastalo ime Slovan, katero so baje Rimljani dali Slovanom, ter tolmačil, zakaj je iz tega imena nastal pojem „schlavo-suženj“. O narečjih beneskih Slovincem je povedal, kar je že znano iz njegovih knjig. Mnogi navzočni Italijani so bili nevoljni. Tudi prof. Bogišič je bil prisoten pri kongresu. — Iz Pavlove zgovornine Langobardov izvemo na primer o prihodu Slovincem na mejo Italije in kako so Langobardi čislali moč Slovincem. Lupov sin Arnefrit se je bil zatekel po pomoč k Slovincem na Koroško, ker se je zbal, da mu langobardski kralj Grimuald vzame frijulsko vojvodstvo („fugit ad Sclaurum gentem“). Pové nam Pavel Dijkon mej drugim tudi, da so Slovinci v bitki na strni gori blizu Čedada premagali Furlane in uničili vse njihovo plemstvo. Sodi se, da je bila ta bitka na gori Spiku, odkoder sedaj imenitna božjepolna cerkev Matere božje gleda doli na čedadsko mesto.

V Alojzijevišču so sprejeli tiste učenci na novo: Jarc Fr., Perc Fil., Vidit Rud., Pitamic Alf., Gruden Rem., Lascak Rud., Mišigoj Ant., Ruslja Aud., Zimec Miha, Berce Jos., Švagelj Fil., Gorkič Fr., Hrobat Rud., Tušar Leop., Bele Venc., Stepančič Leop., Mozetič Karol, Fakin Jos., Pišot Iv. in Blažina Emil.

Hrvatski gimnazij v Pazinu. — Iz Pazina pišejo „Edinosti“: Priprosti trpeči istrski narod ume ceniti vrednost kulturnega zavoda, ki se mu je zagotovil z ustanovitvijo hrv. gimnazija v Pazinu. Dan po tem, ko se je doznalo za imenovanje profesorjev, je izrazila vsa pazin. okolica svoje veselje s tem, da je zapalila neštiviljene kresove po vseh holmeih okolice. Švigale so rakete in umetni ognji so daleč na okoli oznanjevali radost naroda nad velepomembnim dogodkom. Za prvi razred je zagotovljeno že okoli 60 učencev. V nasprotnem taboru pa jih nimajo toliko, kakor se hvalisa „Piccolo“. Kolikor je tukaj znano, je število učencev za italijanski zavod za polovico manjše od našega. Roditeljem nadobudne mladine kakor tudi zlasti Pazincem pa smemo le čestitati, da je prišel zavod v rok, kakor boljših ni moči izbrati. Gospoda Matejčica delovanje kakor izbornega učitelja in vrliga narodnjaka je preveč znano, da bi o njem govorili. Pa tudi štajerski rojak g. Jošt ni le izvrsten pedagog, ampak tudi trudoljuben delavec na narodnem polju in dober družabnik. Pričakovati je, da bosta omenjena gospoda osvežila tudi društveno življenje v Pazinu. Zatorej Pazincem zares od srca čestitamo!

Komisijiski ogled bode dne 25. t. m. ob 9. uri ob Soti v Plavah radi polaganja turbin za električno razsvetljava v Gorici. Kdor ima braniti kake pravice, naj ne zamudi komisije.

Vpisovanje učencev v šole bo v Gorici: 1.) za I. gimnazijalni razred je 11. in 12. sept. od 9-12. ure predp. Prinešiti morajo: krstni list in spricalo, da so obiskovali tiste šole, v kateri so lani bili. Sprejemna skušnja bo 14. sept. ob 8. uri predpoldne. Vsi drugi, ki so že bili na gimnaziju ali ki so že naredili skušnjo za I. gimn. razred, se morajo dati vpisati do 16. sept. Šolska maša bo 18. septembra; 2.) za pripravljalnico dne 15. septembra; 3.) za vadnico in žensko izobraževališče 13. in 14. septembra za te, ki so že obiskovali vadnico in izobraževališče. Za te, ki niso še obiskovali vadnice, je upis 15. sept. od 8-12. ure predp. Šolska maša bo 16. septembra ob 8. uri. Poduk začenja 18. septembra ob 8. uri.

Razgled po svetu.

Dreyfus — obsojen. — Zanimanje, kako skonča obravnava proti Dreyfussu, je rasla zadnje dni tako, da so nekaterniki že kar nestrno čakali, kakšen bo konec. V soboto so prihajale v Gorico brzojavke iz Trsta, da Dreyfus je oproščen, in ljudje so to tudi po večini mislili, ali zvečer ob 7 $\frac{1}{2}$ je prišla brzojavka, o kateri ni bilo dvoma, da govori istino, in ta brzojavka je naznanjala, da Dreyfus je obsojen na 10 let. Obsojen je s 5 proti 2 glasovoma. Dreyfus je

poslušal razsodbo mirno, na kar je stisnil roke svojim braniteljem, potem so ga odpeljali nazaj v jetnišnico.

Franciozi živijo v zamenju Dreyfusa. Vsi listi komentirajo izključno razsodbo vojne sodišča v Rennesu. Nekaterniki upajo, da zniža višja instanca Dreyfusovo kazno, osiroma jo spremeni v tem zmislu, da bode Dreyfusu vstetih že prestanih pet let na vragovem otoku eventualno v dvojni meri, da bi torej imel še odsedel v najhujšem slučaju nekaj mesecev. Na tak način bi se zadovoljilo obe stranki. Resnih nemirov se dosedaj ni javilo. Vendar pomenja okolnost, da se je predsednik republike nenadoma pripeljal v Pariz, da je položaj zelo resen.

Ne le v Trstu, tudi drugodi so bili pojavi proti obsodbi Dreyfusa s tem, da so demonstrirali pred konzulati. Tudi razno časopisje se izraza na nepovoljen način o obsodbi.

Sodi se, da Dreyfusu se zaračuni dosedanji strogi zapor za 10 let, tako da bi bil 15. oktobra t. l. že prost!

Nemška katoliška narodna stranka. — 10. t. m. je imela posvetovanje, kateremu je predsedoval Kathrein. Izdal se je komuniče, v katerem se poudarja, da vsi člani kluba so uneti za spravo med Čehi in Nemci ter da smatrajo za nalogo stranke, da se sprava dožene. Kathrein je bil na to pri grofu Thunu, mu povedal želje svoje stranke ter ga vsodbujal, naj se vendar kaj stori glede na sporazumljenje med strankami. Kathrein je bil pa tudi pri cesarju v avdienci. Sodi jo, da je dobil nalogo, delati na to, da se doseže sprava med Čehi in Nemci.

Načelnike vseh strank sklicje dr. Fuchs na interparlamentarno sejo; to se zgodi baje že v kratkem.

Raznoterostl. — Boj Anglije s Transvalom je skoro gotov. Pogajanja so ostala brez uspeha. Anglija pošlje v južno Afriko 6 polkov konjenikov in 24 batalijonov pešcev. — Italija se dogovarja s Črnogoro glede nove trgovinske pogodbe.

V venecuelski republiki je nastala revolucija. V Aieksandriji je bil v zadnjih 13 dneh cel sam slučaj kuge. Menda s tem poneha popolnoma. — „Südmark“ je bila napovedala za praznik Mali Šmaren svoje zborovanje v Celju. Bobnali so, da jih pride kakih 3000, no, došlo jih je komaj 30 in pa par dijakov. Zborovanje je bilo klavno. V mestu je vohralo polno pruskih zastav, slavnost v parku so stražili orožniki. Čemu neki? — Zatrjuje se, da potovanje črnogorskega kneza v Carigrad je imelo samo prijateljski značaj. — V Ljubljani napravijo „krščansko misleči“ akademiki znanstveni sestanek. Sestanek da bo le znanstven brez politiske primesi. — Ruski kurs odpro prihodnji mesec v Ljubljani, in sicer bo poučevanje brezplačno 2 uri na teden. — Dne 4. t. m. je bil velik požar v Stari Oslici. Zgorelo je posestniku Erženu hišo in gospodarsko poslopje, žito, seno in vsa živina. — Začetkom oktobra bo na Dunaju razstava namiznega grozdja, s katero se hoče dokazati, da avstrijske grozdje ni slabše od „ogerskega ali inozemskega“. — Na Gorenje-Avstrijskem je spravil neki židovski tovarnar v promet svinčnike, barvane črno-rudeče-rumeno. Odslej prašajo otroci le take svinčnike. — V petek je trčil v Mürzzuschlagu zopet poštni vlak ob tovarni. — 250letnico svojega obstanka bo praznovalo dne 24. okt. francosko mesto Marseille. Delajo se za to posebne slavnostne priprave. — V Bulgariji snujejo Angleži celo vrsto novih predilnic, s čemur izgube avstrijske na izvozu. — Največja železnica na svetu bo tekla po Ameriki. Vezala bo severno in južno Ameriko na prog 10.600 milj dolgi; stala bo 875 milijonov dolarjev. — V Ljubljani snujejo pedagogsko društvo pod naslovom „Šolska matica“, ki bi združila vse ljudsko- in srednješolske pedagogiske pisatelje. — V Pragi je umrla znamenita češka pisateljica Karolina Světa. — Otvoritev „Mestnega doma“ v Ljubljani je bila prav sijajna. Udeležilo se je nad 1000 gasilcev. — Javnega shoda „Edinosti“ v Barkovljah v nedeljo se je udeležilo okoli 500 ljudi.

Cesar v Celovecu. — Cesar bo, ko pride v Celovec, stanoval v deželnem dvorcu, kjer bodo pripravljene zanj v prvem nadstropju 4 večje sobe. Nadvojvoda Franc Ferdinand bo prebival v palači barona Helldorfa v Gosposki ulici.

Shod avstrijskih obrtnikov se otvorili v petek. Udeležilo se ga je 1500 obrtnikov. Pozdravil je zborovalec dr. Fuchs, dr. Lueger, minister baron Dipauli pa jim je poslal laskavo pismo.

Menotti Garibaldi. — Hodil je po Trstu, po okolici, po Istri, in povsodi je bil sprejet tako, kakor kak kralj, ali njegov prvi namestnik. Vse je bilo ginjeno, vse je hitelo do njega, italijanstvo se je topilo v smislih irredente, pozdravljaje in poljubovaje sina velikega generala Garibaldija, prav kakor da ga je sam Umberto poslal v „Regione Giulia“; pogledal, kedaj vendar bo „odrešena“! Čudno, čudno! Kaj takega je mogoče pač edino le v Avstriji v „deželah neverjetnostij“. In politiske oblasti so lepo mirovale, hitro pa so bile pri roki, ko so hoteli ubogi učitelji prirediti skupščino v Gorici!

Demonstracije v Trstu. — Znani tržaški mob ima zopet lepo priliko, da se vadi v malih demonstracijah za dela v ve-

likem slogu. Povod se da najti povsod, ako se ga le hoče. Sedaj je na dnevnem redu razsodba vojne sodišča v Rennesu. Židom seveda ni po volji, da so jednega njihovih obsodili. Da pa pošiljejo vsled takega, precej oddaljenega dogodka tržaški generali svoje vajence in gojence pred francoski konzulat klicat: doli z militarizmom, doli z jezuiti, venjak nedolžni, doli s Francijo! itd., to je pač dokaz, da je židovstvo vsega sveta v najtesnejši zvezi.

Nova iznajba. — Kovaski mojster Piškur na Hrvaškem je izumel napravo za železniske vozove, s katero se morejo vezati vozovi od strani, torej brez nevarnosti za pripeljače. Tako napravo upeljejo v kratkem na kolodvoru v Zagrebu.

Iz Istre se nam piše: Po Istri bo po nekaterih krajih dobra vinska letina. Posebno dobra in obilna trgavec kaže biti v okolici Umaski, v Materadi, Sv. Lovrencu. Refosek je vze sedaj več zrel nego lani 1. oktobra, bo torej izvrstna črna kapljica. Ker z Goriskega nekteri kupujejo refosek v grozdu tudi v Istri, se jim s tem priporoča, da v potrebi obiščejo te kraje in da kupijo od naših posvetnikov a ne od zagrizenih Italijanov. Cena refoska od 8-12 po kvintalu.

Srbija. — Dne 8. t. m. je začela obravnavati proti Knezeviću in drugovom. V obtožnici se naglasi med drugim, da Knezević je nameraval s svojim dejanjem pripomoči Karagorjeviću do prestola. Radi velezdajce je obtoženih 26 oseb.

V noči do petka na soboto so našli obešenega v ječi Angeliča, bivšega prefekta v Šabcu. Angelič je bil jeden glavnih zatožencev. Da se je baš obesil, kdo more verjeti to srbskim oblastim?

Skupščina je sklicana na dan 22. t. m. v Niš.

Katekizem za katoliško šolo v združenih državah ameriških. Sestavljen in izdal Rev. F. S. Susteršič v Jolietu Ill. Ta katekizem smo dobili kot pošiljatev družbe sv. Mohorja v Celovecu. Tako imajo slovenski otroci v Ameriki lep, priročen katekizem; koliko stane, ni navedeno.

Pozor staršem in roditeljem! — Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja dekliska šola v Ljubljani je dovršila s preletenim šolskim letom 1898/9. svoje prvo triletno.

Polagoma, toda dosledno, se razvija ta za prebujo našega naroda velepomembni učni zavod in smo s sedanjini, povsem izvrstnimi učnimi uspehi lahko zadovoljni. Odlično učiteljsko osebje in svoje važne naloge si svesto šolsko vodstvo sta nam pa tudi porok za to, da bode ta šola dosegla tako stopnjo, da se bode lahko merila s prvimi enakimi zavodi naše monarhije. Mestna višja dekliska šola ima sicer v prvi vrsti namen, podajati gojenkam splošno izobrazbo za življenje; ker se pa na zavodu poleg obligatnih učnih predmetov podučuje tudi laščina, francosčina, risanje, gospodinjstvo, petje, telovadba, zdravoslovje, stenografija, in se bode v prihodnjem šolskem letu poučevalo tudi trgovsko knjigovodstvo in hrvaški jezik, dana je s tem absolutinjam zavoda prilika, da si osigurajo lastno eksistenco kot vzgojiteljice, knjigovodke, korespondentke itd. Ker je šola popolnoma na narodni podlagi osnovana, poskrbljeno je tudi za to, da se gojenkam vcepi narodna zavest, kar je eminentnega pomena za razvoj narodnega rodbinskega in družabniškega življenja. Vkljub temu, da ima zavod vsled svoje zdrave podlage vse pogoje trdne eksistence, je žalibog zanimanje zanj še vedno premalno. Opaža se namreč še vedno, da celo boljši narodni krogi pošiljajo svoje hčerke v tuja, naravnost pomemčevalna učilišča in vzgajališča. Naj bi se ti ljudje vendar že enkrat zdramili in spametovali ter storili to, kar jim veleva narodna zavest in dolžnost. Vsak zaveden Slovenec naj pošlje svoje hčerke v mestno višjo deklisko šolo ljubljansko!

Službo išče

priletan obč. tajnik praktičen v političnem uradovanju v taki občini, kjer ni ne vojaške niti odgonske postaje, zmožen slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi.

Ponudbe z navedeno plačo naj se blagovoliijo doposlati pod naslovom I. K. I. poste restante v Kanal do konec septembra 1899.

Na stanovanje in hrano
sprejeme poštna družina
dva ali tri dijake.

V družini se govori slovensko, nemško in italijansko.

Kje, pove naše upravnistvo.

Prodajalna
z manufakturnim in specijalnim blagom
ter z zalogo smodnika,
se oddá v najem pod ugodnimi pogoji
takoj, ali v decembru
radi preselitve na novo kupljeno posestivo.
Več pove: V. Arko, Vipava.

Karol Draščik
pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 3.
Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za
birmance, torte i. t. d.
Priporoča se slavnemu občinstvu za
mnogobrojna naročila ter obljublja solidno
postrežbo po jako zmernih cenah.

!! Nezaslišano !!

191 predmetov za samo gl. 2.

- 1 krasna pozlačena ura, janičena tri lela.
 - 1 pozlačena verižica.
 - 1 krasen etni za smodke.
 - 1 fino toaletno obrobiljeno zrcalo s pokrivalom.
 - 1 notes vezan v angleško platno.
 - 1 oprava zapestnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
 - 1 oprava naprsnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
 - 1 par tihavov iz double-zlata I. vrste z vdelanimi biseri.
 - 1 zelo koristna pisalna oprava.
 - 1 toaletno milo prijetne vonjave.
 - 72 najboljših jeklenih peres.
 - 25 finih pisarnih zavilkov.
 - 25 pol finega pisarnega papirja in
 - 50 koristnih predmetov za gospodinjstvo.
- Ima v zalogi 191 krasnih predmetov razpošilja za samo
2 gl. 2. (ura sama stane toliko) švicarska izvozna hiša

H. SCHEUER, Krakovo

Josefgasse št. 46.

Kar ne ugaja se sprejema nazaj v teku 8 dni.
Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Anton Bortolotti

kamnosek

v Gorici na Franc-Jožefovi cesti št. 33.

Zaloga

nagrobni spominkov vseh slogov
po ugodnih cenah

od 8 do 200 gl.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu
v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n.
pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinje-
vec, domači tropinovec, fini rum, različna vina,
goružice (Sent), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-
Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče
blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je Trgovska obrtna zadruga.

**Veliki prazni sodovi
iz Srbije**

iz hrastovega lesa z železnimi
obročji, od 2, 7, 20, 30 do 70
hektolitrov, 6-7 cm debelosti
v glavi, popolnoma zdravi, so
na prodaj, kakor tudi kadi
različnih velikosti. — Natanč-
neje se izve pri g. L. Sternu
na Franc-Jožefovi cesti št. 9.

!! Važno za vsakega !!

Razprodaja za neverjetno nizke cene:
12 krasnih komadov za samo

2 gl. 95 kr.

1 krasna žepna ura
iz niklja Sidro-Remontoir,
s pokrivalom in tri-letnim
jamstvom. Ima sekundarno
in popolno izdelan stroj.
(Ni primerjati onim, katere
pošiljajo mnogi bazarji za
pozlačene).

1 verižica za uro, se-
stava oklepa (na zahtevo
iz niklja ali posrebrjenega).

1 krasna igla za zavr-
tnike za gospe iz amer.
double-zlata s kameni, po-
dobnimi briljantom.

1 par lepih zapestnih gumbov iz pravega srebra,
priznanega od c. kr. državnega urada.

1 par krasnih gumbov za rokave iz amerikan-
skega double-zlata.

1 zbirka gumbov za srajce in ovrtnike iz
amer. double-zlata (5 komadov).

1 elegantno, novoiznajdeno toaletno pomaj-
ševalno zrcalo. (Novot!)
Dokler zaloga obstoji, razpošiljam teh 12 ko-
madov proti povzetju ali proti pošiljavi denarja pri
naročilu za samih gl. 2-95. (Sama žepna ura iz
niklja Anker-Remontoir stala je prej 5 gl.) Kar
ne ugaja, sprejema v teku 8 dni radovoljno nazaj

E. Holzer

zalagatelj v zvezi c. kr. avstrijskih državnih uradnikov
in zaloga ur in zlatine na debelo.

Krakovo — Stradom 18. — Krakovo.

Ilustrovani ceniki gratis in franko.

Naznanilo vzgojvalcem sviloprejk!

Podpisani si usoja naznanjati gg. vzgojvalcem
sviloprejk, da je pr. izel zastopstvo za našo deželno
slovesnega in znanega poskuševališča in svilod-
nega zavoda gosp. dr. J. Pasqualisa v Vittorio,
večkrat odlikovanega na domačih svilodnih razstavah.

Cena semenu je sledeča:

Prva mešanica pol-rumena Extra, ena učla
ima 30 gramov ter stane gl. 6-50.

Mešanica pol-rumena, obstoječa iz izbrane
domače, rumenoprejk spojene z rumeno, kineške
vrste. Gosenice so črne, kokoni (zajeta) rdečkaste-
rumene barve in sferične podobe. To seme se sponesto
z dobrim vspedom tudi v onih krajih, kjer druge vrste
napada bolezen.

Seme pol-rumeno se svetuje vsakomur, ki želi
doseči dober dobiček, bodisi za vzgojvalca ali pr-
dihničarja.

Seme prezimuje v hribih do časa razpošiljave,
kleva se vrši prve dni meseca aprila. Naročila spre-
jema podpisani v Gorici na trgu sv. Antona
št. 6, g. Janez Cotič v Dornbergu št. 190 in
g. Tomaž Martinuc v Biljah, kjer so na ogled
tudi uzorci. S spoštovanjem

Josip Cej,

v Gorici, trg sv. Antona št. 6.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštolja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega
blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni vencl. — Mašne
knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje,
krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih
ter na deželi. 2 35-8

ODLIKOVAN

fotografski atelier

Anton Jerkič

na Travniku št. 11 v Gorici,

podružnica

na Aequedotto št. 25 v Trstu,

priporoča se

slavnemu občinstvu v mestu

in na deželi v blagohotno podporo.

**Velika zaloga vsakovrstnega modernega
pohištva**
Anton Breščak v Gorici
Gosposka ulica št. 14.

Bogata zaloga podob na platno in šipe z raz-
ličnimi okvirji, ogledala vsake velikosti ter preproge
za okna. Različne stolice iz trsa in po nemškem
slogu, posebno za jedilne sobe. Blazine na strune in
afriške trave z žimami in platnom na izbero ter
razne tapecarije. Sprejema naročila raznih divanov
ter naročila od priproste do najfineje jedilne, spalne
in posetne sobe od prvih mizarjskih mojstrov, po-
sebnost od odlikovane Črnigojeve delavnice v Gorici.

Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskr-
bi se po izbiri cenikov v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali
mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici
in parobrodih.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

**pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na
vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56
litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba počena.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena trdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu
svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsako-
vrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrob-
nih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd.
vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje
točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo
S.) cl.) tiskarno irt na perilo. (P. c.)

Dobroznana gostilna
ANTONA VODOPIVCA
pri
'Petelinu'
v
Trstu
v
ulici Ghega
št. 7.

je v bližini juž-
nega kolodvora
jedina narodna
gostilna

S prenočišči, katera toči pristna bela in črna
vina iz Vipavske doline.
Kuhinja domača z okusno pripravljenimi jedmi.

Zahteva naj se
popis in cenik leposlovnih in drugih knjig iz naše zaloge, katerega pošiljamo franko kamorkoli.

„GORIŠKA TISKARNA“ A. GABRŠČEK V GORICI

Gosposka ulica št. 9.

(Ustanovljena leta 1893.)

(Ustanovljena leta 1893.)

je najmodernejše urejeni tiskarski zavod, kjer se izgotavlja vsako najfineje in elegantno delo v najkrajšem času po jako
kulantnih cenah, kakor:

Brošure v vseh oblikah in jezikih v močrnih in trdnih platnicah, diplome za častne občane in druge enake prilike v
najrazličnejših barvah, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, druvstvene vspejede in vabila na kartonu ali papirju, posetnice najčistnejše
kakovosti v skatljah z zavitki, poročila in zaročna naznanila v veliki izbiri in vseh mogočih oblikah, plesne vspejede, osmrtnice itd. itd.

O začetku šolskega leta priporoča slav. šolskim vodstvom, krajnim in
okrajnim šolskim svetom **vse potrebne šolske tiskovine**

v slov., hrv. in ital. jeziku za Goriško in Istro, nadalje za izdelovanje uradnih zavilkov (kuvert) v različnih
oblikah in kakovostih.

Velika zaloga izgotovljenih tiskovin za c. kr. okrajna glavarstva, županstva, sodnije,
notarje, šolske, cerkvene in druge urade.

V naši založbi imamo te-le časopise:

„Soča“, celoletna naročnina stane gl. 6.—, izhaja dvakrat na teden. — „Primorsko“, celoletna naročnina stane gl. 1-20,
izhaja trikrat mesečno, na osemih straneh. — „Adriatiško Post“, list, kateremu je namen proučevati druge narode in
višje kroge o naših razmerah, celoletna naročnina stane gl. 2.—, polletna gl. 1-20. — „Slovenska knjižnica“, izhaja
6. leto ter je izšlo do sedaj 88 snopičev najrazličnejše vsebine, celoletna naročnina stane gl. 1-80.

„Salonska knjižnica“ za odrasle izhaja v nedoločeni rokili. I. knjiga „O te ženske“, novele in ertice.
Spisal Fr. Govekar, je izšla l. 1897. Stane s poštnino vred gl. 1-10.

V teku jednega meseca izide II. knjiga, katera prinese Šekspirovo žaloigro „HAMLET“. — Pripravljeno je jako
interesantno gradivo za III. knjigo.

„BEN-HUR“, roman iz časov Kristusovih.

Mehko vezan gl. 1-30, trdo vezan gl. 1-65 s poštnino. Ker je ta knjiga interesantne vsebine je postalo
obče zanimanje tako, da imamo le malo izvodov več v zalogi. Kdor želi še imeti to knjigo, opozarjamo,
da si jo za časa omisli.

„Rusko-slovenski slovar in slovnica“
Sestavil M. M. Hostnik.

Cena mehko vezanemu gl. 1-50, trdo vezanemu gl. 1-80, poštnina 10 kr. več.